

PREOTULU ROMANU.

DIARIU BASERICESCU

SCOLASTICU si LITERARIU.

*Buzele preotului voru pazi sciint'ă si lege voru
cercă din gur'a lui. Malachi'a c. II. v. 7.*

Nrulu VII.

1 APRILU.

An. IX. 1883.

Unele notitie despre casatoria.

Originea, instituirea si conceptulu casatoriei.

Insemnatatea casatoriei este pre atâtu de mare, pre câtu de insemnata e pusetiunea, ce a ocupatuo ea in economi'a creatiunei, că-ci fiendu repusa instituirea ei in ordulu naturei de care e legata omenimea dupa vointi'a Creatoriului; si fiendu vointi'a lui ca omulu se fia creatu pentru societate si prin midilocirea societatiei perfectiunandu-se toti membrii genului umanu se ajunga la scopulu seu; ea este fundamentu alu intregiei omenimi, alu fericirei temporali si eterne.

Casatori'a afara de scopulu inmultirei genului omenescu, are destinatiune că se faca viati'a casatoritoru mai buna si mai fericita, anume: prin ajutoriulu imprumutatu in suplerea lipseloru, prin amore stabile si credentiosa, prin comuniunea tuturoru bunuriloru.... prin dins'a se intaresce unirea sufleteloru intre parenti, se porta grigia de bun'a-crescerea prunciloru, se stempera poterea parintiésca dupa esemplulu poterei Domnediesci, prin ea se facu fii ascultatori de parenti si sierbitorii supusi domniloru sei. Staturile cu totu dreptulu potu asceptá din intogmirea ei generatiune si urmatori de cetatiani, cari anim'ati de sentiemente bune, dedati la onorea si iubirea lui Ddieu, 'si-tienu de detorintia a se supune mandateloru drepte si legiuite ale superioriloru, a iubi pre toti si a nu vetemá pre nime⁸⁾

⁸⁾ Enciclica cit. la n. 5.)

Conformu acestei instituirii puse de Domnedieu casatori'a este impreunarea si unirea barbatului si a muierei *durabile* in totu cursulu vietiei pamentene si *indisolubile*, pentru-că numai cá atare pote corespunde scopului pentru care s'a intemeliatu de a se ajută casatoritii imprumutatu si facia cu generatiunea produsa a-si impleni obligatiunile nascute din intrunire, altu cumu nici nu se poteá prefigurá prin dinsa conjunctiunea cea venitoria a lui Christosu cu beseric'a⁹⁾ déca casatoria nu ar' fi avutu deatunci dela inceputu „doue deosebitu nobili si cá si afundu inprese si inscrise insusîri: *unitatea* adeca si *perpetuitatea*“¹⁰⁾, prin cari se restorna tote alte soiuri si forme de casatoria, câte a escugetatu succesivu omenimea scapatata la sensualitate prin decursulu tempuriloru.

Fora de aceste doue insusîri casatori'a neci pote corespunde scopuriloru sale, nici pote fi institutu dupa intentiunea fundatoriului ei; dreptu acea unitatea, care o aduce iasusi natur'a institutiunei cu sene, o esprime si scriptur'a¹¹⁾ pentru acést'a vá lasá omulu pre tata-so si pre mama-sa si se vá lipi de muierea sa si voru face amendoi unu corpu; casatoritii numai suntu doi, ci unu corpu.

Chiaru asia de apasatu accentuéza scriptur'a si indisolubilitatea casatoriei cá si unitatea ei, deorace domnulu apriatu spune Judeiloru, că de si Moise le-a permis a-si demíte muierea, acésta a fostu necesitatu a-o *face pentru invertosiarea animei loru ci la inceputu nu a fostu asia* — díce Domnulu, *ca ce Domnedieu a impreunatu, omulu se nu desparta.*¹²⁾

Indisolubilitatea in estu modu accentuata prin scriptura purcede si din insasi natur'a casatoriei, că-ci oferindu-si casatoritii imprumutatu proprietatea preste corpurile sale,

⁹⁾ Efes V. 22. si Eugen. IV in decret. c. armeni.

¹⁰⁾ „Ex eo tempore duas potissimum, easque in primis nobiles quasi alte impressas et in sculptas prae se tulir proprietates, nimirum *unitatem et perpetuitatem.*“ Enciclic. SS. Leon. XIII. din 10 febr. 1880.

¹¹⁾ Fac. II, 24. Mat. XIX. 5. — 6. 9.

¹²⁾ Mat. XIX, 4.

acesta o facu neconditiunatu¹³⁾ nici nu o facu numai pe unu tempu; indisolubilitatea chiaru asia cá si unitatea 'si are fundamentulu solidu si ne resturnabile in pruncii, ce se nascu din casatoriá, cà-ci purcediendu ei din corpulu parentiloru, facu legatur'a incarnata ce dupa legile naturei si vointi'a lui Domnedieu nu se pote rumpe, cà-ci casatoritii nu mai suntu doi ci unu corpu si ce Domnedieu a impreunatu omulu se nu desparta.

In fine considerandu casatori'a dupa auctorulu si intemeliatoriulu seu, carele este insusi Domnedieu cá Creatoriu alu ambeloru secsuri, barbatu si femeia i-a creatu pre ei si i-a benecuventatu pre ei Domnedieu, urméza de sene cà casatori'a s'a intemeiatu cu vointi'a lui Domnedieu; acésta vointia e espresa si in legile naturali, in poterea carora i-a daruitu pre ambii cu facultatile necesarie spre ajungerea la scopu facându-i instrumentele sale; deci casatori'a cá intemeliata cu vointi'a lui Domnedieu e institutiune onorabile, religiosa si santa si cá atare s'a si consideratu nu numai dela radicarea ei la demnitatea de sacramentu prin Is. Christosu, ci si in legea vechia pana si la pagani si infideli dandui-se insemnatatea de actu religiosu si de mare ponderantia¹⁴⁾. De atare au recunoscutu casatori'a si tempurile successive, cà de si invetiá Ciprianu¹⁵⁾ „*jungere cum infidelibus vinculum matrimonii, prostituere gentilibus membra Christi*“ totusi considera cá sí unu sacramentu si casatori'a necredintiosiloru.¹⁶⁾

(Va urmá.)

¹³⁾ I. Cor. VII, 4. Muierea nu are potere preste corpulu seu ci barbatulu, asemenea si barbatulu nu are potere preste corpulu seu, ci muierea.

¹⁴⁾ Dr. J. Ratiu Prelectiuni teologice despre matrimoniu si impedimente. Blasiu. 1875.

¹⁵⁾ De laps. c. 6. p. 240.

¹⁶⁾ C. 8. de divort. (III, 19. Junoe. III.) „Cum sacramentum conjugii apud fideles et infideles existat“ si C. 3. de presbyt. n. bapt. (III. 43) Quoniam et sacramentum conjugii a non baptisatis recipi potest.“

Ce va ajunge omulu?

— *Predice pentru postul mare.* —

Predic'a VI. Pentru Dominec'a V. din Paresime.

Inviarea.

„Aminu, Aminu dîcu voue, ca va veni or'a si acum'a este, cîndu mortii voru audî versulu Fiiului lui Ddieu, si carii voru audî, voru inviá! Evang. Jóanu V. 25.

Se ne strapunemu I. A! cu cugetele nóstre pe cîtev'a momente in cemetieru, in acelu locu santu si fara de sgomotu, unde multi iubiti de ai nostrii 'si dormu somnulu seu liniscitu!

Ori in catrau privesci, tote-su liniscite, tote-su tacute...

Numai crucile, aceste sentinele batute de venturi si tempestate cu o siopta trista si tainicabiti enaréza, cã aici dormu parintii, fratii, consangeni, si póte fii tei aici aseminii tei... si nu preste multu aici te vei odichni si tu de ostenelele t'ale.

Ici dórme parintele de familia. Míntea s'a barbatésca nu o mai fremánta cugetele grele de sustinerea familiei sale; anim'a s'a nobila nu mai palpitéza pentru fericirea iubitoru sei.... Dormi in pace parinte iubitoriu! cã-ci despre familia-ti iubita se ingrigiesce Parintele de susu, care nutresce paserile ceriului si infrumsetiéza crinii campului....

Colo dórme maic'a a multoru orfani mitutei, acaroru cuvinte dragalasia nu-i mai delectéza anim'a, nici strigatulu loru de „maica“ nici suspinele loru nu le mai aude.

Ici uniculu fiu, unic'a sperantia a parintiloru sei, cã li vá fí ajutoriu la betranetie si in nepotintie: colo soci'a credintiósá, carea cu mórtea s'a a infiptu o rana nevindicavera in anim'a soçiului seu iubitoriu, si asié mai departe.

Multi fórte multi dormu sub aceste cruci simple si triste si totusi, ce linisce! — nici o suflare.... nici unu sgomotu.....

Candu asémenu I. A. viéti'a cu cemetierulu, afiu o fórte mare deschilinire intre aceste dóue. Aici sgomosu, colo li-

nisce; aici lucru si ostenéla, colo odichna; aici vaiete si suspine, colo tacere adâncă; aici viétia, colo mórte; si pre nesêmtíte 'mi vine ide'a, că togmai acést'a deschilinire este si intre véra si érna.

Vér'a tóte 'su pline de viétia, de sgomosu si de miscare, nu numai ómenii, ci chiaru si paserile, pomii si semanaturile, tóte lucra, tóte se ostenescu, tóte inverdiescu, crescu si aducu frupte. Si candu vine érn'a cu velulu seu de mórte, pre tote le pune in tacere si linisce.

Ómenii se tragu la vetrile s'ale, paserile la cuiburile s'ale, si pomi si semanaturi se asiédia cá intrunu somnu greu sub velulu tristu si tacutu. In intréga natur'a domnesce o mórte.

Si cine ar' cugetá, déca n'ar' scí din esperintia ca din acést'a natura amortita nu preste multu éra vá rasarí o viétia noua?

Astfeliu va resarí si din morminte o viétia noua. Va vení tempulu, cându toti acei'a, cari dormu acolo linisciti 'si voru recapată sufletulu si viéti'a si voru esi din mormintele sale. „Aminu, Aminu dîcu voue — dîce Isusu — că va vení ór'a, si acum'a este, cându mortii voru audí versulu Fiului lui Ddieu si carii voru audí voru invié.“

Si eu venu a ve vorbí astadi despre invierea mortiloru, aretându-ve ca cum vá fi ace'a inviere?

Cumca noi toti trebue se inviemu si se esîmu din mormintele nóstre la o viétia nóua, acést'a vi-o voiu documentá a) din dreptatea domnedieesc'a; si b) din Sant'a Scriptura si din multe esemple. Ve rogu dara se fiti cu luare amentel!

Éra Tu Ddieule alu viiloru si alu mortîloru, dá poter e cuvintelorú mele spre a poté arata adeveturile t'ale poporului teu, cá acel'a, intreptându-si viéti'a, se fie fericitu si dincolo de mormentu

I.

Mare intemplare si surprindiatória.

Pamentulu liniscitu si mutu, fârà nici unu sgomotu, fârà nici o suflare, că-ci acum'a de multu nu mai esiste pre dinsulu vietuitóre, tóte suntu liniscite tóte dormu in mormintele sale tacute. Ceriulu nu mai luminéza că-ci lumina;

torii sei straluciti, sóre, luna, si stele au cadiutu de multu de pe firmamentu si s'au nimicitu.

Nu este decátu unu intunerecu si o tacere adânca.

Asié vá fí I. m. la capetulu lumei inainte de invierea mortiloru.

Si éca de odata unu versu puternicu de trombitia va strabate din inaltíme prin intunereculu immensu si se vá audí dela o margine a lumei, pana la cealalta. Domnuln va dá glasulu seu inaintea feciei poterei s'ale, ca mare este fórte tabar'a lui si tari suntu faptele cuvinteloru lui ca mare e diu'a Domnului luminata fórte si cine va fí destulu ei.¹⁾

Pe intréga faci'a pamentului, carea pana aci erá linis-cita, tacuta si mórtá se incepe o miscare generala suprin-diatória.

Trupurile ómeniloru morti, incepându dela Adamu si pana la capetulu lumei de si s'au prefacutu acele acuma demultu in pravu si cenusia si de si s'au mestecatu acele intru atât'a cu pamentulu, încátu nu se mai cunoscu din pamentu, particellele aceloru trupuri — dîcu — la sunetulu trombitieloru indata voru incepe a se miscá de pe intréga faci'a pamentului. Se va aduná particea catra particea pana-ce voru formá óse, se va aduná osu catra osu si se voru face inchieturi intre ele; pe aceste óse se voru formá vine apoi carne si in urma piele si se voru face trupuri intregi asié precum a fostu inainte de mórté. Apoi voru esî sufletele, — unele din purgatoriu, ostenite si frante prin torturele crân-cene suferite acolo, inse acum'a pline de bucuria, ca si-au espiratu pecatele si de acum'a voru merge la fericire; altele din iadu, plangându si suspinându cu amaru, negre cá ta-tiunele de foculu celu nestinsu si infioratoriu; si altele din raiu din fericirea eterna, saltandu de bucuria, ca éra-si se voru uní cu trupurile sale iubite, cu cari si-au câscigatu atât'a fericire. Si tote aceste suflete, voru intrá in trupurile amen-tite, care in trupulu seu, in acelu trupu in care a petrecutu in viétia, si tóte acele trupuri voru capetá viétia, se voru scolá in petióre trediendu-se cá dintr'unu somnu lungu si greu.

¹⁾ Joilu II, 12.

Ezechielu profetulu dîce, ca l'a luat pre elu Ddieu si l'a pusu in midiloculu unui campu intensu si acoperitu cu óse de ómeni morti. „Si me-a portatu — dîce elu — pre mine impregiurulu loru, si éta eráu multe fórte pe faci'a câmpului si erá uscate fórte. Si a dîsu catra mine: fiulu omului! „óre invie-voru ósele aceste?“ Si amu dîsu: „Dómne Domnedieule tu scii,“ si a dîsu catra mine: „fiulu omului! profetiesce spre ósele aceste si se le dîci loru: óse uscate! ascultati cuventulu Domnului. Aceste dîce Domnulu Domnedieulu óseloru acestor'a, éta eu voi aduce intru voi spiritu de viétia. Si voi dá preste voi vine, si voi pune preste voi carne si voi intinde preste voi piele si voi dá intru voi spiritulu meu si veti invié, si veti cunósce ca eu sum Domnulu. Si amu profetitu precum mi-a poruncitu mie Domnulu si s'a facutu glasu cându amu profetîtu si éta cutremuru s'a facutu si s'a apropietu ósele fiesce-care osu la inchietur'a s'a, si amu vediutu si éta crescea preste densele vine si carne si se intindea piele preste dinsele de-asupr'a si sufletu nu erá in trinsele: Si a dîsu catra mine: „profetiesce pentru sufletu!“ profetiesce fiulu omului si dî spiretului: aceste dîce Domnulu Ddieu, vino spirite din patru venturi si sufla preste mortii acesti'a si se inviezia“ Si a intratu in trinsii sufletu si au inviatu si au statutu pe petiórele sale multime multa.“¹⁾

Poteti cugetá I. m. ca sgomotu mare va fí atunci pe intréga faci'a pamentului cându toti mortii, câtu au vietuiutu pre pamentu dela crearea lumei si voru vietuiú pana la capetulu lumei, toti in multime de mii si milióne nenumerate voru stá pe petiórele sale si voru esí — altii din cemetarie, altii din campuri si siesuri, altii din munti, din paduri, si vâi adenci, altii din fundulu marei, altii din ape curgatórie de pe intréga faci'a pamentului.

Si ce frica mare, ce dorere cumplita si ce amaratiune mistuitórie va fí pentru cei peccatosi! Sufletele loru, mancate de torturele grele a Ghehenei, sfasiate de dorerile multe si infioratórie carii dela esirea loru din lume, pana la acea dî a invierei le-au petrecutu intru acelu locu cumplitu, care

¹⁾ Ezech. XXXVII. 2—10.

se numesce: iadu, voru esí de acolo pentru unu tempu pu-
cinu, inse numai cá se intre cu ura si dorere in acele tru-
puri nefericite cu cari au comis peccatele multe si grele,
aici in viétia si se-le duca si pre acele la vaiete si suspine
in foculu iadului. Pentru ace'a díce Scriptur'a ca „in dílele
acele voru cautá ómenii mórtea si nu o voru aflá si voru
dori se móra, si mortea va fugí dela ei.“¹⁾

Suntu peccatosi I. A! cari — fiendu-ca in viétia pe-
trecu facându peccate destule si grele, si totusi remanu ne-
pedepsiti, deóra-ce Ddieu lasa resbunarea pentru lumea cea-
lalta, acesti'a aru voí, cá nici cându se fie o alta lume, nici
cându se fie inviere, cá astfeliu nici cându se se pedepsésca
pentru peccetele s'ale. Pentru ace'a se si nisuescu din tóte
poterile s'ale a trage la indoiéla invierea mortiloru.

Inse nu asié díce dreptatea domnedieésca, nu asié díce
S.-t'a Sctiptura si nu asié dícu esemplele nenumerate cari au
inviatu din morti parte la porunc'a Dlui nostru Is. Chr. parte
la rogatiunile apostoliloru si a altoru ómeni santi.

Atátu trebuie se ne concéda ori si care peccatosu cu
minte sanatósa ca: Domnedieu e dreptu, dreptatea lui e
nemarginita. Si déca aruncamu o privire in lume, vedemu
noi óre administrandu-se decatra Ddieu acésta dreptate asié,
precum poftesce ea? Ba nu!

Pentru ca vedemu multi peccatosi in lume, despre cari
scimu si suntemu convinsi, ca suntu lepadati de tóta legea
si Ddieu, si totusi le merge bine, pana cându altor'a buni
si credintiosi le merge totu reu, si totu cu necasuri pana la
tristulu mormentu.

Si acum'a déca n'ar' fi invierea mortiloru, intrebú: ca
unde se-ar' poté administrá acea dreptate domnedieésca ne-
marginita, cá-ci acea trebuie se se administredie óreunde:
deórace insu-si Ddieu díce: „Voiu dá vóue, unui'a fiesce-
carui'a dupa faptele vóstre,“²⁾ dar' unde? Unde va dá celui
bunu dupa meritele sale si celui reu dupa reutatile sale,
cá-ci aici in viétia nu li da? Apoi Ddieu e dreptu si nu
este nedreptate in trinsuu.

¹⁾ Apoc. IX. 6. — ²⁾ Apoc. II. 23.

Trebue se vie dara si diu'a dreptatiei. Trebue virtutea se-si capete resplat'a si fericirea s'a meritata si viciulu pedéps'a s'a. Trebue se fia o alta lume si o alta viétia trebue mortii se invieze.

Dar' se privímu dintr'unu altu punctu de vedere dreptatea lui Ddiu.

Déca n'ar' fí invierea mortíloru, déca n'ar' fí o alta fericire creata pentru omu, atunci omulu ar' fí cea mai nefericita creatura intre tóte creaturele pamentului, cea mai pedepsita de Ddiu.

Ddiu, celoralalte animale nu le-a datu sufletu, ci ele vietuiescu corporalmente, indestulindu-se cu fórté pucinu si ne-mai sciendu cugetá si oftá atâta fericire câtá oftéza omulu.

Inse omului i-a datu sufletu, care nici cându in viétia nu-si afla fericire deplina, nici candu nu ajunge in acelu stadiu alu indestulirei, încátu se nu poftésca, se nu dorésca mai multu. Indarnu propunu intieptii si invetiati, ca: omulu trebue se fie indestulitu cu sórtea s'a si atunci se vá sêmtî fericitu; indarnu se trombitia acésta regula dintr'o margine a lumei pana in cealalta, cà-ci cá fericirea, carea o doresce sufletulu, nici cându nu o va poté creá pre pamentu. Acést'a regula e asié, cá mediciná têmpitoria, carea o da mediculu morbosului seu greu atunci cându nu-i mai póte ajutá nemic'a, inse totu-si cá se-i faca mai suferibile momintele din urma, i-o da medicin'a acést'a, cá têmpindu-i sêmtířile se nu mai sêmtiésca atâtea doreri. — Ea e dreptu cà ne promite fericire, si î-i concedu cà ar' fí in stare se ni-o deie inse cum? Déca am fí in stare noi cá se implenimu o greutate ce se afla in trens'a. Díce ca: vei fí fericitu, déca vei fí deplinu indestulitu cu sórtea.

Dar' care moritoriu cu minte intréga este pe faci'a pamentului, care se fie atátu de indestulitu cu sórtea s'a încátu nemicu se nu dorésca sufletulu seu mai multu? Nici unulu.

Séu dóra avutulu, de aru fí elu ori si câtu de avutu, óre nu doresce se fie totu mai avutu? Si acum'a indata ce doresce cev'a mai multu, nu e deplinu fericitu.

Onoratulu, de aru fi elu ori si câtu de onoratu, nu doresce se fie totu mai onoratu? Poterniculu, de ar' fi elu ori si câtu de poternicu, nu doresce se fie totu mai poternicu? si asié mai departe. Omulu totu doresce si doresce, totu din doru si oftari i-i stà intréga viéti'a lui.

Si de unde atât'a doru, de unde atât'a neindestulire in omu? De acolo I. m. ca sufletulu omului, e atâtu de inaltu atâtu de sublimu si atâtu de vibrantu: încâtu elu in viéti'a acést'a nu 'si-afla locu de stanisce unde se se póta sêmîtî deplinu fericitu. O alta fericire ascépta elu, mai inalta, mai sublima, carea se corespunda naturei s'ale domnedieesci.

Si acum'a déca cu mormentulu s'aru finí tóte, déca n'ar' fi o alta lume, n'ar' fi o alta viétia, n'ar' fi inviere: atunci sufletulu aru fi datu omului numai de necasu, care se-lu subtraga pre acest'a dela bucuriele lumesci, aratându-i in continuu o fericire, precarea elu nici cându nu o póte ajunge.

Si óre Domnedieulu celu dreptu, poté-o-ar' face óre atât'a nedreptate intre creaturele s'ale? Cà-ci in casulu acest'a, animalele, nu numai ci chiar' si pomi si plantele, ma chiar' si pietrile inca aru fi mai fericite decâtu omulu, cà-ci ele de nu dorescu nemicu, suntu deplinu indestulite cu starea s'a Óre dreptatea domnedieésca numai pentru ace'a se fi datu sufletulu, acést'a schintea divina in omu, cá pre acesta se-lu tortureze in continuu pana la mormentu si acolo se-lu nimicésca cu totul?

Oh ba nu!

Asié cev'a mintea sanetósa nu póte se concéda.

Ma chiar' din acea impregiurare, ca pana cându celelalte creature se afla indestulite aici pre pamentu aretându astfelu ca pamentulu e patri'a loru, pana atunci sufletulu nici cându nu-si afla deplina indestulire intru acést'a viétia se arata apriatu, ca trebue se vina o alta viétia pentru elu, unde nu va avé de doritu nemicu mai multu ci va fi deplinu fericitu; trebue se se unésca éra cu trupulu, de care s'a despartítu la usi'a mormentului, trebue se fie invierea mortíloru.

II.

Se ne întórcemu acum'a I. m. la Sant'a Scriptura, la ace'a carte plina de adeveru si intieleptiune marétia, cá-si

care întieptii si invetiati lumii ori si câtu si-au sfarmatu capulu, nu au fostu in stare a inventá si a scrie alt'a, pre carea punendu-o in loculu acelei'a, pre acea se o fi potutu eschide din viétia sociala a omenimei, dintre genti si popora, nu, cà-ci intru ace'a se cuprinde adevèru divinuu si eternuu, si o întieptiune inspirata de susu si a fostu si va fi pentru totu-dé-un'a fundamentulu adevèratei credintie si prin acést'a fundamentulu adevèratei fericiri.

Se vedemu ce dîce S. Scriptura despre invierea mortîloru,

„De va morí omulu dîce S. Jobu va traí si dupa ce 'si va finí dîlele vietiei s'ale, acceptá-voiu pana-ce éra-si voiu fi apoi me voi chiamá, si eu voiu audí; sciu, ca eternu este celu ce me va rasipí si carele va scóte pre pamentu pielea mea, care suferè aceste.“¹⁾

Ce însemnéza aceste cuvinte a santului Jobu alt'cev'a, decâtu ca elu acum'a in Testamentulu vechiu a fostu convinsu pre deplinu despre invierea mortîloru? Dîce elu, ca scie, ca eternu este acel'a, care 'lu va resipí, adeca acel'a, care i-i va face trupulu in pravu si cenusia si 'lu vá amestecá cu pamentulu asié, încâtu nu se va cunósce din partile pamentului, pre cumu o vedemu acést'a si astadi déca privimu in mormintele vechi; inse dîce, ca elu sci prea bine ca Celu eternu éra-si va redicá pre pamentu pielea lui, adeca trupulu lui éra-si 'lu va scóte din mormentu spre o viétia noua — 'lu va invié.

Dar' acést'a nu o dîce numai despre sine, ci o dîce si despre alti ómeni, precum se vede din versulu de mai înainte unde dîce: ca „de si va morí omulu, totu-si va traí si dupa ce se voru finí dîlele vietiei s'ale; adeca pentru ori care omu, pentru mine, pentru tine, pentru noi pentru toti dupa dîlele triste si tacute ale mormentului se va incepe o viétia noua. Domnedieu va deschide mormintele nóstre, si ne va invié. „Aceste dîce Domnulu Ddieu: éta eu ve voiu deschide mormintele vóstre si voiu scóte pre voi din mormintele vóstre poporulu meu.“²⁾ „Nu ve mirati de acést'a — dîce Is. — ca vine ór'a, intru carea toti cei ce suntu in morminte voru

¹⁾ Jobu XIV. 14, si XIX. 25. — ²⁾ Ezech. XXXVII. 12.

audí versulu lui, si voru esí cei cari au facutu bine intru invierea vietiei, éra cei cari au facutu rele intru invierea osindirei.“¹⁾

Dar' nu-mi e scopulu a aduce inainte tóte locurile din Sant'a Scriptura, cari arata apriatu invierea mortiloru acést'a nici ca mi-ar fí cu putintia intru o singura cuventare, cá-ci in intréga Sant'a Scriptura atátu a Testamentului vechiu câtu si a Testamentului nou stralucesce acestu adevéru mai vértosu decâtu lumin'a sórelui in dí calda de primavéra.

Prelanga tote aceste I. A! amu auditu vorbindu-se chiar' in poporulu nostru decatra unulu si altulu: „E, nu scimu noi, ca ce vá fí dincolo de mormentu pentru ca ni-mene nu s'a reintorsu de acolo cá se ne spuna.“

Aceste cuvinte I. m. nu se cadu in gur'a unui crestinu adevératu in credintia tare in Domnedieu. Unulu cá acést'a arata ca se indoiesce in adevérule santei scripture, m'a arata ca se indoiesce chiar' in cuvintele Domnului nostru Is. Chr., care de atâtea ori ni-a aretatu apriatu ca mortii voru invié. D. e. candu vorbesce cu Saducei díce: „La inviere nici se voru insurá nici se voru maritá, ci voru fí cá angerii lui Domnedieu in ceriuri“¹⁾ Si candu vorbesce cu Pilatu díce Is.: „Imperati'a mea nu este din lumea acést'a.“ Adeca Is. are o alta imperatia mai frumósa, mai avuta si mai fericita, decâtu imperatiile pamentesci, si acolo are Elu se ajunga, cei cari credu intru dinsulu, cá-ci asié se róga Parintelui cerescu pentru credintiosii sei: „Parinte pre cari mi-ai datu mie, voiú cá unde sum eu si ei se fia cu mine.“³⁾

In tóte aceste, unulu cá acel'a se indoiesce, cea ce e pecatu de mórte. M'a ce e mai multu, unulu cá-si acel'a, care díce ca nu scí ce va fí dincolo de mormentu, in tóta díu'a, decâtu-orí se roga totu-dea-un'a mintiesce inaintea lui Ddieu, pentru-cá elu totu-de-un'a díce in „Credeu“ si cuvintele aceste: „credu invierea mortiloru“.... adeca aci de si elu nu crede lucrulu acést'a, totusi spune lui Domnedieu in tota díu'a cá elu 'lu crede, ce face alta dara, decâtu cá spune unu neadeveru inaintea lui Domnedieu.

¹⁾ Ev. Joan. V. 28, 29. ²⁾ Ev. Math, XXII. 30. ³⁾ Ev. Joan. XIII. 43.

Apoi unulu cá acest'a ratacesce fórte multu intru ace'a, candu dice ca din morti nu s'a reintorsu nimene ca se ne spuna ce e acolo?! Cà-ci din morti s'au reintorsu multi au inviatu forte multi.

Profetulu Ilie a inviétu din morti pre fiulu muierii veduve din Saret'a Sidonului suflandu de trei ori preste dinsulu si rogandu-se lui Ddieu si sufletulu pruncului ace-lui'a s'a reintorsu in trupulu mortu si acel'a a inviatu.¹⁾

Profetulu Eliseu a inviatu pre prunculu Samaritencei, rogandu-se lui Ddieu si suflându de siepte ori spre prunculu mortu si acel'a si-a redobanditu viéti'a.²⁾ Domnulu nostru Is. Chr. a inviétu pre fét'a lui Iairu, a mai marelui Sina-gogei.³⁾

Pre fiulu veduvei din cetatea Naimu la portîle cetatiei, cà-ci candu se apropia Is. cu invetiacei sei si multîme multa de poporu din cetate, pre acel'a togmai 'lu scoté cá se-lu immormenteze, si fiendu-cà maic'a veduvita remasa acum'a si fara de fiu, plangea cu amaru, lui Is. i s'a facutu mila de ea, si atingandu-se de mortu a dîsu: „tenerule! tie-ti dîcu scóla-te“⁴⁾ Si indata a siediutu mortulu si a inceputu a grai si pre toti ii cuprinde o frica mare de acést'a intem-plare estraordinaria. Inviétu-a pre Lazaru din Betani'a, mortu de patru dîle si asiediatu in costiugu, încátu acum'a ince-pusà a putredî si a putî, singuru la cuventulu lui Is. „Lazare! vino afara“ acest'a a inviatu din morti.⁵⁾

Candu a moritu Dlu nostru Is. Chr. pe cruce, totu pa-mentulu s'a cutremuratu, pietrile s'au despicate si multe tru-puri ale santiloru, cari adormise s'au scolatu si esîndu din mormenturi au venitu in sant'a cetate si s'au aretatu mul-tor'a⁶⁾ Asié Santulu Petru a inviétu pre Tavit'a din Joppe.

Eca I. A! cati omeni a inviatu din morti, cati s'au re-intorsu din cealalta lume?

Dar' chiar' si in tempurile mai noue se cetesce despre unu episcopu santu din Cracau cu numele Stanislau, ca cumperandu acest'a unu pamentu aratoriu pe sem'a basericei

¹⁾ III. Imp. XVII. 22. — ²⁾ Imp IV. IV. 35. ³⁾ Marcu V. 42. — ⁴⁾ Luc. VII. 15. — ⁵⁾ Joanu XI. 42. ⁶⁾ Ev. Math. XXVII. 53.

dela unu omu cu numele Petru, acest'a din urma mori. Episcopului, la trei ani dupa moartea lui Petru i trebui se documenteze, ca intru adeveru cumperatu-a acelu pamentu si solvitui'a pretiulu? Inse nu avea cu cine documenta, ca-ci Petru era mortu de trei ani si santulu episcopu era in mare necasu. Si ce facu? Se puse la rogatiuni si pre Pentru celu mortu de trei ani 'lu inviè din morti si 'lu dusè innaintea imperatului Boleslau la adunarea tieriei, si acolo marturisi Petru ca episcopulu a cumperatu acelu pamentu si pretiulu i la solvit. Dupace marturisi aceste era-si repausa in Domnulu. Regele Boleslau inse intru atat'a se mania, incatu pre episcopulu amentitu, candu acest'a sierbea la altariu, 'lu strapunsà cu man'a s'a propria si taiandu-lu totu in bucati a rânduitu se-i imprascie membrele pe otaru. Deunde canonicii noptea intru ascunsu stringându-le li-au asediatu in cosciugu si santele membre asiè s'au togmitu fiescè-care la loculu seu si s'au facutu trupu intregu incatu nu se cunosea, pe unde au fostu taieturele.

Cumca mortii in mormente nu suntu uitati de catra Ddiu, precumu acesta o cugeta multi necredintiosi, ci cumcà Domnediu, precum supravighieza parintele bunu asupr'a prunciloru sei, candu acei'a dormu asiè supravighiaza asupr'a credintiosiloru sei din morminte, acest'a se vede din o minune, carea se intempla chiar in dilele nostre in baseric'a catedrala din Neapolea.

„Santulu Januariu episcopulu Beneventului pe la anulu 305 d. Chr. sub persecutiunea Imperatorelui Docletianu suferi martiriu cu alti credintiosi de ai sei. Elu fu decapitatu in Puteoli langa Neapolea. Credintiosii iubitori ai sei i-i strinsara sangele cu burete de pre pamentu si 'lu asiediara in doue glagiutie ca se le tiena pre acele de relicuie sante. Totu cei credintiosi se nisuiru si 'si castigara si trupulu Santului Episcopu si in tempuri mai favoritorie 'lu dusera de impreuna cu glagiutiile amentite in Baseric'a catedrala din Neapolea numita dupa numele acestui martiru.

De sine se intielege, ca sangele acestui martiru in decursu de cincispediece sute de ani dela moartea lui s'a uscatu de totulu in glagiutile amentite.

În Neapolea se serbéza în totu anulú dóue serbatorí mari cu octave în onórea santului Januarius. Un'a în lun'a lui maiu Dominec'a antaia, atunci s'au adusu santele relicue; si alta în 19 Septemvrie, atunci a suferitu martiriu S. Januarius. La ambe serbatorile se coaduna poporu multu nu numai din Neapolea ci si din pregiuru la sant'a baserica, cá se védia acea minune despre carea Breviariulu romann (19 Sept.) díce ca: „Unu fenomenu de mare însemnătate e acel'a ca sangele în decursulu atâtoru ani uscatu de totulu în glagiutie, déca se duce în apropiere de capulu martirului, acelu sange începe a spumegá, se face fluidu si prospetu cá-si cum în momentulu acest'a s'ar' fí versatu din trupulu seu, ce'a ce se pote vedé si pana în diu'a de astadi.“

Multi barbati renumiti de scientia, protestanti si de alte religii au voitu a esplicá acést'a minune din punctu de vedere scientificu. Dela anulú 1659 în cóce, se duce protocolulu regulatu din deregatoria prin o comisiune científica anume constituita spre acestu scopu, în care, decâte-ori se innoesce acést'a minune, totu-de-un'arse descriu tóte amănuntele esperiate.¹⁾ Înse înaintea tuturoru acestora, minunea a remasu totu minune.

Unu semnu acest'a I. m. ca trupurile atâtoru milióne de ómeni, prefacute acum de sute si mii de ani în pravu si cenusia, si amestecate cu pamentulu stau totu-dé-un'a sub privighierea celui Atotupoternicu, nu suntu ele uitate, ci numai nu le-a venitu inca tempulu: înse indata ce se va defige acelu tempu decatra întielectiunea divina, indata voru fí suscitade, — mortii voru invié.

Ve amu aratatu dara, ca dreptatea divina, S. Scriptura si multe esemple punu mai pre susu de tóta indoiél'a invierea mortiloru. Ne voru chiamá din mormintele nóstre la viétia noua, la dare de séma; si vai noue, déca din viétia acést'a amu trecutu intinati cu pecate, cá-ci cu acelea-si trupuri pecatóse vomu invié, si cu acele vomu fí aruncati în focu. Marturisiti-ve dara I. m. pecatele vóstre, cá inviendu din morti se straluciti cá sórele în viétia eterna. Aminu.

VASILIU CRISTE.

¹⁾ Unu scietóriu modernu renumitu.

Influința religiunii asupra culturii omenimei.

*(Disertațiune citită în adunarea Asociațiunii transilvane din des-
partimentulu Brasiovului și Trei-scaunelor, ținută în Bresscu la
11/23 Iuliu 1883. De D. Coltofeanu.)*

Déca aruncamu o privire asupra genului omenescu, urmărindu-lu în trecutul seu, în desvoltarea s'a prmitiva, pâna unde ne ducu istoria și filosofia speculativa, vedemu că omenimea cu prim'a familia inca a și trebuitu se-si redice privirea sa de pe pamentu spre ceriu, a trebuitu se simtia spiritulu seu o dependentia óre-care de nesce puteri mai inalte.

Déca simtiementulu acest'a este unu ce esentialu și in-nascutu în fiintia omenésca, séu déca se intempla nesce revelatiuni nemediulocitu divine, cari prin tradițiune continua trecu dela o generațiune la alt'a și din tempu în tempu éراسي se reinnoescu, séu déca chiaru spiritulu printr'o cugutare adenca a devenitu la ide'a unei fiintie supreme, — acestea tóte se le lasamu de-o-camdata necercetate.

Inse chiaru fenomenele naturii vizibile destépta cugutare spre puteri nevizibile, dupa cumu si-a creatu firea omenésca dupa conceptiunile sale. Intieleptiunea cea mare și ordinea admirabila a creatiunii; efectulu celu puternicu exercitatu de fenomenele naturii asupra omenimei uimite și inspaimantate la privirea acestor'a; pe lângă ace'a recunoscerea slabiciunii individuale, privirea amicilor murindi și aducerea aminte de ei și de stramosi; — tóte acestea trebuiau se escite inim'a omenésca, cá se-si caute între aceste schimbări și valuri viscolóse ale vietii clatinat, se-si cante dîcu, puteri mai inalte spre a se întórce cătra densele cu vre'o recunoscintia, séu implorare de radîmu și ajutoriu, spre a trece nevatematu preste marea vietii. Prim'a familia dara a fostu prim'a comunitate religiósă, cá se me esprimu asiá, celu de-antâiu tata de familia a fostu și celu de-antâiu preotu și jertfitoriu de rugaciuni séu multiamita; séu chiar' de nesce daruri evlavióse în numele familiei ce representá.

Pe cându se inmultí inse famili'a, formându-se ginte dintr'ens'a, capeta și cultulu religiosu o estensiune mai mare,

servindu cá mediulocu de legatura între gintea rudita, inca mai inainte de a fi inlocuitu patriarcatulu prin principatu si regatu. Vócea semintiiloru, istori'a ne arata, cá nici unu poporu, nici unu statu alu lumei vechi n'a esistatu, care se nu fi avutu o religiune óre-care, ce se deosebiá, dupa cum si natur'a erá mai vióia séu mai impunetóre, datinile mai blânde séu mai crude si necultivate, si in fine dupa cum si viéti'a poporului se miscá inca pe firulu naturei, séu trecuse intr'unu stadiu de desvoltare óre-care. Rom'a ferox avé lipsa de nesce diei mai stricti si mai aspri, cari nu respingeáu cu totulu chiar' nici jertfele de ómeni, se bucuráu celu puçinu totu-dea-un'a de jocurile cele crude si sângeróse ale gladiatoriloru. Totu istori'a ne arata, cá desvoltarea genului omenescu in directiunea s'a principala a urmatu dupa cursulu sórelui. In Asi'a si in vechiulu Egiptu a inffloritu mai antâiu o cultura, asiá si religiunea acestoru indigeni au ajunsu mai antâiu la o desvoltare óre-care, diferindu mai multu séu mai puçinu de cele ale altoru popóre. Altcum s'a formatu cultulu divinuu in câmpiile cele departate ale Asiei, altcum in desierturile ferbinti ale Africei, altcum in vâile poetice ale Greciei si éراسi altcum la Scyti si la alte popóre.

Nu voiu se vorbescu despre diferitele religiuni ale popóreloru amintite, cá-ci nu-mi este acest'a scopulu, ci dupa ce amu espusu linialminte, cum a devenitu omulu la religiune, ce l'a impinsu spre acést'a, se vedemu acum'a cá necesitatea religiunei ce ó simtit'ó omenimea, precumu amu vediutu de la inceputu, se vedemu dicu, cá religiunea nu a avutu si nu esercéza ea o influentia óre-care asupr'a omenimei, asupr'a culturei ei? — cá-ci si cestiunea acést'a resalta din scopulu religiunei.

Facéndu ó reprivire istorica asupr'a popóreloru lumiei vechi, vedemu cá religiunea si ací si-a jucatu rolulu seu principalu, stându in strânsa legatura cu viéti'a statului si a poporului, asupr'a càror'a a esercitatu o inflnintia fórte mare. Mergéndu la Egipteni, aflamu cá totulu si-a avutu fundamentulu in religiune. Intrég'a viétia in privinti'a politica, morala, economica si scientifica erá redusa la elemente religióse. Nu salutáu ei in totu anulu pe dieulu inundatoriu cu o bucuria sânta? Nu erá tóta sciinti'a si art'a unu daru

alu dieiloru loru si depusu in manile castei preotiesci, cá ún'a ce sta mai aprópe de diei? Nu stá administratiunea si constitutiunea in o atingere continua si efectu reciproc cu religiunea comuna a tierei? Se trecemu inse la alte popóre, care stau mai deschise unei priviri scrutátore, la popórele Europei si adeca mai antâiu la Greci. Ací tóte tractatele stateloru se inchiau sub scutul dieiloru, aducându-se jertfe, ba chiar' si legislatiunea stá celu puçinu in tempii cei mai vechi totudea-un'a in legatura cu religiunea. Astufeliu 'si capeta Lycurg thesele sale dela dieulu din Delphi si minotaurului din Cret'a i se pregatira cu ocasiunea acést'a nisce bucate sânte.

Trecându la Romani, apoi ni se constata si mai tare aceea, ce privirea scrutátore ne-a aratatu despre celelalte popóre ale lumei vechi. Nicairi n'a fostu asiá impletita religiunea in viétia interna a statului cá in Rom'a. Intim'a convenire a lui Numa Pompiliu cu dieiti'a (nympha) Egeri'a, i sânti institutiunile s'ale, si legându elu viétia statului de nescé puteri mai inalte, administratiunea esterna pe de alta parte de vointia dieiloru, dete o astufeliu de putere statului, in câtu pe lânga tóte calamitatile ce de multe ori amenintiau statulu romanu, totu nu cadiu, ci din contra, se estinse totu mai tare, strabatându in cele din urma cu armelei victorióse pâna la marginile extreme ale lumei. Pe cându incepura inse a disparea sentimentele religióse suprimate prin influenti'a unei filosofii frivole, carea produse cu deosebire intre cei culti, — cá se dicu asiá — necredinti'a, cadiendu cu acést'a si virtutea si luându moravurile modulu de viétia, sciinti'a si art'a o-alta directiune, — in aceste impregiurari dicu, braçulu celu puternicu alu giganticei Rome incepe a slabí; lumea inse 'si deschide braçiele spre a primí o-alta religiune regenerátore, mai perfecta, religiunea crestina, carea dupa ce strabate si preste fruntarile imperiului romanu dupa ce triumféza si ací suindu-se pe tronulu Cesariloru si fiindu primita in cele din urma cá religiune de statu, se apera cu vigóre inca unu timpu îndelungatu in contr'a dissolutiunei interióre a imperiului.

Amu vediutu asiá dara, cá si la cei vechi pâna cându lumea a fostu petrunse de simtiamintele religiunei, acést'a a esercitatu influentia mare asup'a omenimei, in diferite

privintie mai puternica inse a avutu si are religiunea crestina, cá cea mai perfecta, carea cu dreptu se numesce unu factoru principalu chiaru alu civilisatiunei moderne. Inca pe la finea seclului IV si pe la incepututu seclului V biserica cu institutiunile sale a fostu puntea civilisatiunei intre lumea romana si cea barbara. Ea a atacatu óre-cum barbari'a prin tóte capitele ei cá se o civilizeze, insufându-i in inimele cele feróse simtiemintele blandetiei si ale infrênarei si aducându astufeliu in senulu seu popórele acestea, avisându-le spre o alta vietia pacifica si umana. In ori-ce timpu, in ori-ce locu, religiunea s'a glorificatu ca a civilisatu popórele. Ea, religiunea crestina a schimbatu omulu interioru, a schimbatu sêmtiemintele s'ale, a regeneratu pe omulu moralu, pe omulu intelectualu. Este nedisputabila influinti'a puternica si binefacátore a religiunei asupr'a omenimei, cu deosebire in educatiune, cá-ci aci, in stadiulu copilariei, trebue se se sãdësca sentimentele religióse, fric'a Domnului, mai la inceputu de tóte, carea desvoltata si nutrita in modu corespundiatoriu in anim'a copilului, — este inceputulu intieptiunei, si motivulu celu mai puternicu spre moralitate. (Va. urmã.)

Scóla cá institutória a vietiei.

— Reflesiuni de N. Dr. B. —

[Fine.]

In acésta cetate unde scolariulu a devenitu membru elu vede dominandu pretutiudenea o pòtere, care i-a fostu necnoscuta, *disciplin'a*, imaginea legeri, care cãrmuesce marile societati umane.

Disciplin'a este regul'a superióra pentru toti, mãi superióra de catu tóte, universalã, fixã, invariabilã, straina de pasiuni, fara capriciuri, fara urã, fara slabitiune.

In scóla cá si in statu, totu ace'asi misiune au acei'a, cari guverna scóla. Ast'feliu este autoritatea tutelara, care domina in scóla. Profesorii, cari au de a veghiã asupr'a conduitei prunciloru si a dá o directiune buna actiunei loru, nu e iertatu se comande, nici se pedepsésca, nici se recompense decãtu in numele legiloru stabilite; cari violéza aceste sacre pñicipiuri, nu corespundu sacrei loru misiuni.

Profesorii suntu supusi la ace'asi lege, la care au a se supune si scolarii — siefulu scólei are de-a fi vi'a imagine a justitiei, avêndu inca o responsabilitate mai intinsa si o obligatiune mai imperiósã, — nici unulu nu este mai multu decãtu densulu sclavulu voluntariu alu legiei?

Sub numele de libertate, dîce Bosuet, Romanii intielegeáu unu statu, unde ómenii nu eráu afara din lege si unde legea au fostu mai puternica de câtu ómenii. De aci urméza cá si astadi scóla este libertatea care incepe.

Scolarii suntu liberi in scóla, precum au se fia si in lume, —

liberi, inse cu conditiunea de-a observá legea, liberi cu conditiunea de-a face bine s'au de-a expiá reulu pe care l'au facutu.

Nu esista pe pamentu alta liber'ate, decatu ace'a, care se exercita in ordine. Scóla releva adeveratele conditiuni; ea imprima in inimile scolariloru imaginea adeveratei libertati in trasuri, cari nu se stergu nici odata; ea intaresce pre ómneii viitoriului in contr'a periculósei chimere a independentiei absolute, care nu este decâtu o servitute mascata.

Indata ce scolarulu precepe *adeverat'a libertate* care *consista in a nu depinde decatu de lege*, elu câsciga o 'adeverata idea de autoritate, si respectéza pe acei'a cari suntu interpretii si pazitorii legi. Legea nu este altu-cev'a decâtu o formula abstracta si déca ómenii cari suntu investiti cu puterea s'a, nu supr'avighiazá la aplicatiunea s'a, atunci legea remane o litera mórta si nu mai produce nici unu efectu.

Egalitatea domnesce in scóla cá si in societate, ea este pretutindení, in jocuri, in studiuri, in punitiuni si in recompense. Scolariulu o invétia acést'a dela conscolarii sei, puçinu dispusi a suferi pretensiunile si capriciurile noului venitu. Acestu micu teatru, unde se desvalescu tóte pasiunile umane, este imaginea lumii, unde tandreti'a familiei nu are nici unu rol. — Collegialitatea din scóla nu cunócece nici privilegiuri, nici distinctiuni, ea nu crutia pe nimeni. *La scóla mai multu cá ori unde, nascerea, rangulu, averea pierdu privilegile loru.* Trebuie cá fie-care scolariu se lasé la pórt'a scolei tóte distinctiunile. Regul'a nu distrage nici pe copilulu seracului, nici pe alu bogatului, nici pe fíiulu maestrului, nici pe alu potentatului. In scóla nu au locu dóue mesuri si dóue cumpene, ci numai un'a egala pentru toti. Mic'a societate din scóla trebuie se realizeze pentru scolari, admirabilulu principiu alu societatiei moderne: *Egalitatea inaintea legi.*

Nu este numai acést'a: la scóla are de-a se invetiá recunós-cerea inegalitatiei necesaria a talentului, a munciei si a meritului. Esista intre scolari inegalitate de aptitudine, de atentiune si de perseverantia; trebuie dér' se esiste si inegalitate de succesu. Unii elevi suntu dotati mai multu de natura, altii mai puçinu, inse munc'a i egaléza de multe ori, ba chiar' i intrecu si obtiènu primululu triumfu. Cei cari n'au potutu obtiene intr'unu anu triumfulu, nu trebuie se se descuragieze, fiindu cá si ei au cascigatu modulu de-asi perfectená conduit'a si potú servi altor'a de modelu. Ei au cá recompensa acei'a ce câte-o-data valoréza mai multu decâtu glori'a: marturi'a consciintiei lorú, satisfactiunea profesoriloru si stima tuturorú. Aceste distinctiuni suntu aprobate de toti cá juste si legitime. Nu ar' ríde óre ori cine de acel'a, care ar' veni se dica: Cá trebuie se se dea la fia-care elevu câte unu premiu si câte o cununa pentru cá egalitatea domnesce in scóla? — Celu mai mare filosofu alu Greciei a dísu cá: „*a tratá inegalu lucrurile inegale, acést'a va se dica adeverat'a egalitate.*”

Proprietariu, Redactoru si Editoru: Niculae Fekete Negrutiu in Gherl'a.

Gherl'a. Imprimari'a „Auror'a“ p. A. Todoranu 1883.